

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΦΑΣΗ Β (2014-2015)

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία (βάσει του σχολικού γλωσσικού εγχειριδίου): «Έλα στην παρέα μας!» (β' τεύχος, σ. 49)

Τάξη: Γ' Δ' Δημοτικό Σχολείο Πάφου

Ημερομηνία: 19 Φεβρουαρίου 2015

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: κ. Δημήτρη Μικελλίδη

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι:

Μαρία Σωτηρίου (εκπαιδευτικός) και Ξένια Ξενοφώντος (Σύμβουλος Ελληνικών), με τη στήριξη της Σεραφίας Χατζησταύρου (Διευθύντριας).

1. Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της ενότητας

1.1. Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Πριν από τη συγκεκριμένη διδασκαλία τα παιδιά ήλθαν σε επαφή με διάφορα άλλα κείμενα που ως κεντρικό τους άξονα είχαν τη φιλία. Πιο συγκεκριμένα εξετάστηκε η σημασία της παρέας στη ζωή των ανθρώπων και ειδικά στη ζωή των παιδιών. Αφόρμηση αποτέλεσε το κείμενο «Αξέχαστα γενέθλια», το πρώτο της ενότητας «Έλα στην παρέα μας!». Τα παιδιά συζήτησαν γύρω από το πόσο ωραία είναι να περνάς χρόνο με συμμαθητές και φίλους σου σε χρόνο εκτός σχολείου. Ακολούθησε ιδεοθύελλα γύρω από τη λέξη *φιλία*. Έγινε χρήση λεξικού για εντοπισμό του ορισμού της λέξης *φιλία*. Έπειτα, ασχοληθήκαμε με το κείμενο «Μικρομαγειρέματα», όπου το κουζίνοξωτικό φτιάχνει νόστιμες τρουφομπαλίτσες, χρησιμοποιώντας ως ένα από τα υλικά την ιδέα της φιλίας. Στη συνέχεια διδάχτηκε το μάθημα «Από το ημερολόγιο του Ελτόν», όπου ένα παιδί γράφοντας το ημερολόγιό του αφήνει να φανεί η χαρά του που μια φίλη του τον καλεί στα γενέθλιά της. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το κειμενικό είδος του ημερολογίου, κάτι που ήδη κάνουν και οι ίδιοι για κάποιες μέρες της βδομάδας. Παράλληλα, ασχοληθήκαμε με το παραμύθι «Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας». Τα παιδιά συζήτησαν γύρω από το θέμα της διαφορετικότητας. Κατέληξαν στο συμπέρασμα πως όλοι είμαστε διαφορετικοί μεταξύ μας, αλλά αυτό δεν πρέπει να μας εμποδίζει από το να είμαστε φίλοι. Κάτι που βγαίνει και μέσα από τη σύνθεση της ίδιας μας της τάξης, αφού οι μαθητές προέρχονται από διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς.

Όλα τα κείμενα έτυχαν νοηματικής και γραμματικής επεξεργασίας. Ιδιαίτερη έμφαση δινόταν στους χρόνους του ρήματος (και στις ρηματικές καταλήξεις), καθώς και στα επίθετα. Τα παιδιά

στο κείμενο «Μικρομαγειρέματα» γνώρισαν πως ένας τρόπος να δίνουμε οδηγίες είναι η χρήση της προστακτικής έγκλισης.

1.2. Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας της συγκεκριμένης διδασκαλίας:

Κατανόηση και Παραγωγή Προφορικού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο προφορικός λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.4.2.3. Αναγνωρίζουν και αξιοποιούν συμβάσεις που αφορούν στη δομή αφηγήσεων	2.4.2.3.1. Χρονική και αιτιακή ακολουθία (δράση - αντίδραση ηρώων - αίτιο - αποτέλεσμα), πρόβλημα - κορύφωση - επίλυση προβλήματος, θέση (σκηνικό), ήρωες (βασικά χαρακτηριστικά, δράσεις, σχέσεις, αλληλεπιδράσεις ηρώων, συναισθήματα, σκέψεις), δείκτες διάδρασης (π.χ., διάλογος), δείκτες συνοχής (χρονικές - αιτιολογικές φράσεις, π.χ., «αργότερα», «το άλλο πρωί» - «γιατί», «για τον λόγο αυτό»)

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.3. Αρχίζουν να συνδέουν νοήματα κειμένων με συγκεκριμένο πλαίσιο, εστιάζοντας στην οπτική του συγγραφέα	1.3.1. Σχέση κειμένου με συγκεκριμένη θεματολογία ή και προβληματισμό: φιλία-διαφορετικότητα
1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης για εξαγωγή συμπερασμάτων, σε σχέση με τον τρόπο που παρουσιάζεται ένα θέμα	1.4.1. Αιτιολογημένες προβλέψεις και εξαγωγή συμπερασμάτων, για το περιεχόμενο κειμένου, με βάση στοιχεία όπως: εικόνα, τίτλος, επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.4.2.1. Κατανοούν τη λειτουργία γλωσσικών στοιχείων στη χρονική και αιτιακή αλληλουχία σε αφηγήσεις	2.4.2.1.1. Χρόνοι ρημάτων (π.χ., ενεστώτας, αόριστος, παρατατικός), λειτουργία ιστορικού ενεστώτα, χρονικοί σύνδεσμοι, χρονικά επιρρήματα, υποτακτική σύνταξη με χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους (π.χ., «όταν», «αφού», «επειδή», «γιατί»), ρήματα δράσης, αισθήσεων, συναισθημάτων και σκέψεων ως απλοί δείκτες προσωπικής θέσης, παρατακτική σύνταξη και χρήση του κόμματος, ασύνδετο σχήμα (π.χ., για απόδοση χαρακτηριστικών ή κρίσεων ως προς μία δράση, ένα γεγονός ή

	έναν ήρωα), ευθύς - πλάγιος λόγος
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.1. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα ενός κειμένου, συνδέοντάς την με παραμέτρους του επικοινωνιακού πλαισίου (σκοπός, αποδέκτης, πηγή)	3.1.1. Μέσα παρουσίασης περιεχομένου (θέμα, είδος κειμένου, οργάνωση κειμένου, λεξιλόγιο, γραμματικές δομές, μη γλωσσικά στοιχεία) και σχέση με σκοπό, αποδέκτη, πηγή (συγγραφέας, χώρος/ τρόπος δημοσιοποίησης κειμένου, π.χ., εφημερίδα, διαδίκτυο, ΜΜΕ)

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.1. Καθορίζουν συγκεκριμένη ανάγκη για επικοινωνία και δράση, που σχετίζονται με ευρύτερες κοινωνικές εμπειρίες	1.1.1. Φιλία-Διαφορετικότητα
1.3. Αξιοποιούν στρατηγικές παραγωγής κειμένων, ανάλογα με τον σκοπό και το είδος του κειμένου	1.3.4. Μετασχηματισμός παραγράφου με προσθαφαίρεση προτάσεων
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.1. Παράγουν κείμενα με φθίνουσα καθοδήγηση, αξιοποιώντας συμβάσεις του γραπτού λόγου	2.1.4. Σημεία στίξης: χρήση παύλας στο διάλογο
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Μετασχηματίζουν το περιεχόμενο και μορφή ενός κειμένου, με βάση δοσμένα ή προσωπικά κριτήρια που εστιάζουν στη συνάφεια με επικοινωνιακό πλαίσιο	3.2.1. Βελτιώσεις περιεχομένου μέσω π.χ., πρόσθεσης, αφαίρεσης, αντικατάστασης, μετακίνησης, εναλλαγής γλωσσικών στοιχείων πρότασης (π.χ., ουσιαστικών, επιθέτων, επιρρημάτων, συνδέσμων) και προτάσεων κειμένου

1.3. Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας (χρονική διαδοχή ενεργειών εκπαιδευτικού-παιδιών, παράμετροι εστίασης της διδασκαλίας, δραστηριότητες κ.λπ.):

Το ογδοντάλεπτο αρχίζει με μια οκτάλεπτη ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων (στα πλαίσια του προγράμματος ελεύθερης εθελοντικής ανάγνωσης). Ακολούθως, γίνεται μια πολύ σύντομη συζήτηση για γενικά θέματα.

Στη συνέχεια, ζητείται από τα παιδιά μια πρόβλεψη για το θέμα του κειμένου που θα διδαχτεί («Το χαρούμενο λιβάδι», βιβλίο «Τα Απίθανα Μολύβια», σελ. 49), κυρίως μέσα από τον σχολιασμό της εικόνας που το συνοδεύει. Η δασκάλα διαβάζει μεγαλόφωνα το κείμενο και ακολούθως γίνεται συζήτηση σχετικά με το κατά πόσο οι προβλέψεις τους ήταν ορθές. Έπειτα, τα παιδιά χωρίζουν το κείμενο σε μικρά τμήματα (είναι δύσκολος ο χωρισμός του συγκεκριμένου κειμένου σε παραγράφους), ώστε να μπορεί να γίνει ευκολότερα η επεξεργασία του, επεξεργάζονται αρχικά την εισαγωγική παράγραφο (γραμμένη με μικρότερα και πλάγια γράμματα). Γίνεται αναφορά στο είδος του κειμένου, στους ήρωες, στον χώρο και στον χρόνο διεξαγωγής της ιστορίας. Μέσα από ερωτήσεις, τα παιδιά αναμένεται να επισημάνουν το φαινόμενο της προσωποποίησης. Σημειώνεται η απλή γλώσσα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας. Επιχειρείται προφορική περίληψη του κειμένου από τα παιδιά (κύκλος αφήγησης, δηλ. ξεκινά ένα παιδί και συνεχίζει ένα άλλο). Ακολουθεί αλλαγή του τίτλου του κειμένου.

Το ξεκλείδωμα του κειμένου γίνεται με παράλληλη γραμματική ανάλυση (χρόνοι ρήματος, ενεργητική-παθητική φωνή, ορθογραφία καταλήξεων ρήματος και ουσιαστικού, συνώνυμες λέξεις, αντίθετα, πτώσεις ουσιαστικών, επίθετα, επιρρήματα, σύνθετες και απλές λέξεις, τονισμός κ.λπ.). Παράλληλα, γίνεται καταγραφή ρημάτων στον πίνακα με συζήτηση σχετικά με τις καταλήξεις τους. Θα ακολουθήσει άσκηση ορθογραφίας. Κατά την επεξεργασία του κειμένου δίνονται απαντήσεις στα ερωτήματα 1 και 2 της σελίδας 50.

Ακολούθως, γίνεται ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης και σύγκριση του κειμένου με το παραμύθι «Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας», μέσω της συνεξέτασης κειμένων. Με τη χρήση βέννειου διαγράμματος θα γίνει επισήμανση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στις δυο ιστορίες. Μέσω της τεχνικής *Η πέτρα στη λίμνη* (τεχνική παραγωγής προφορικού λόγου του Ροντάρι) τα παιδιά φτιάχνουν την ακροστιχίδα λέξεων και στη συνέχεια αναπτύσσουν με αυτές μικρό προφορικό κείμενο.

Για καλλιέργεια του γραπτού λόγου ζητείται από τα παιδιά η παραγωγή μικρών και απλών διαλόγων, που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην πρώτη παράγραφο του κειμένου (χρήση παύλας). Γίνεται διαφοροποίηση της διδασκαλίας για να καλύψει τις ανάγκες όλων των μαθητών/τριών. Όσα παιδιά θέλουν, διαβάζουν μεγαλόφωνα την εργασία τους κι επιχειρείται διόρθωσή της, όπου είναι αναγκαίο, από την ολότητα της τάξης.

1.4. Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά τη διδασκαλία:

Στα επόμενα μαθήματα θα ασχοληθούμε με την επιχειρηματολογία. Θα δίνεται στα παιδιά μια κατάσταση, την οποία θα προσπαθούν να στηρίξουν με επιχειρήματα. Θα γίνεται χρήση αιτιολογικών προτάσεων. Θα χρησιμοποιηθεί η τεχνική *της παγωμένης εικόνας*. Θα λυθούν ασκήσεις του Τετραδίου Εργασιών. Η ενότητα θα ολοκληρωθεί με τη διδασκαλία του κειμένου «Φτιάχνουμε προσκλήσεις». Τα παιδιά θα φτιάξουν, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με συμμαθητές/τριές τους, προσκλήσεις, καλώντας φίλους/ες τους σε πάρτι (θα δοθεί προσοχή από τη δασκάλα, ώστε όλα τα παιδιά να πάρουν από μια πρόσκληση).

2. Διδακτικό Υλικό (π.χ., κείμενα, ασκήσεις από σχολικά εγχειρίδια και συμπληρωματικό υλικό):

- «Το χαρούμενο λιβάδι», από σχολικό εγχειρίδιο «Τα Απίθανα Μολύβια», σελ. 49
- Παραμύθι «Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας». Εκδόσεις Πατάκη